

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L.**, bývajúceho vo **V.**, v dovolacom konaní zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. P.P., so sídlom v **S.**, za ktorú koná konateľ a advokát JUDr. P., proti žalovanému **M.**, zastúpenému opatrovníčkou JUDr. G., vyššou súdnou úradníčkou Okresného súdu Košice - okolie, za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného **S.**, v mene a na účet ktorej koná **A.**, so sídlom v **B.**, **o náhradu škody**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 C 418/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 64/2012, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 17. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 64/2012 vo výroku, ktorým bol zmenený výrok rozsudok Okresného súdu Košice II zo 7. decembra 2011 č.k. 13 C 418/2003-638, v spojení s opravným uznesením z toho istého dňa, o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu nad 74 437,36 € tak, že žaloba sa zamietá, a vo výroku o trovách prvostupňového konania, **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou z 9. decembra 2003 domáhal, aby žalovanému bola uložená povinnosť nahradiť mu škodu na zdraví spôsobenú pri dopravenej nehode 16. júna 1990, ktorú zapríčinil žalovaný. Domáhal sa odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného v celkovej výške 37 980 000 Sk (1 260 705 €) spolu s úrokom z omeškania a náhradou trov konania.

Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom zo 7. decembra 2011 č.k. 13 C 418/2003-638, v spojení s opravným uznesením z tohto istého

dňa, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi do 30 dní „titulom sťaženia spoločenského uplatnenia“ 248 954,39 €. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Žalovanému uložil aj povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania, priamo k jeho rukám v sume 10 227,68 € a na účet jeho zástupcu v sume 6 886,51 €. Rozhodnúť o náhrade trov štátu si vyhradil osobitným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovaný zaviniel dopravnú nehodu (viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu), pri ktorej žalobca, ako jeden z viacerých spolujazdcov, utrpel vážne zranenia a vzniklo mu z tohto dôvodu právo voči žalovanému na náhradu škody na zdraví. V dôvodoch svojho rozhodnutia sa predovšetkým vyporiadal s námietkou premlčania uplatnenou žalovaným (jeho opatrovníčkou) a vedľajšou účastníčkou. Dospel k záveru, že žalobcom uplatňované právo na náhradu bolestného sa premlčalo celkom a sčasti sa premlčalo aj jeho právo na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Nepremlčalo sa iba jeho právo na odškodnenie sťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s neskorším zhoršením jeho zdravotného stavu. Pri určení náhrady za toto zhoršenie vychádzal zo znaleckých posudkov znaleckej organizácie C. (ním povereného znalca MUDr. S.) a MUDr. P., znalca z odboru spoločenského uplatnenia a farmácie, odvetvie oftalmológia - očné lekárstvo (a ním pribratého konzultanta), ktoré hodnotili sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu 1 200, resp. 1 625 bodmi. Hodnotiac okolnosti prípadu, najmä skutočnosť, že veľmi vážne následky úrazu žalobcu (v čase úrazu iba 14 ročného), ktoré sú trvalé, ho vylučujú zo spoločenského života, dospel k záveru, že v prípade žalobcu sú dané podmienky pre mimoriadne zvýšenie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) v rozsahu 50-násobku základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu znalcom, psychiatrom, resp. 40-násobku základného bodového ohodnotenia určeného znalcom, očným lekárom, teda v celkovej výške 248 954,39 €.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“), konajúci o odvolaniach žalobcu a vedľajšej účastníčky, rozsudkom zo 17. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 64/2012 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v znení jeho opravného uznesenia tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 74 437,36 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Žalovanému uložil aj povinnosť zaplatiť žalobcovi, jeho zástupcovi, náhradu trov prvostupňového konania v sume 13 331,06 €. Rozhodnúť o trovách odvolacieho konania si vyhradil osobitným rozhodnutím. Po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa

v napadnutých častiach dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý inak správne zistil skutkový stav veci a správne posúdil aj otázku premlčania, nespočíva v celom rozsahu na správnom právnom posúdení veci. Podľa odvolacieho súdu totiž je dôvodná odvolacia námietka vedľajšej účastníčky, že súd prvého stupňa „pri spočítaní bodov“ nepostupoval v súlade so zásadami pre hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia ustanovenými v časti A, bod II. ods. 12 prílohy vyhlášky č. 32/1965 Zb. „pokiaľ odškodnenie vyčísloval z celkového súčtu všetkých bodov za všetky priznané položky“. Podľa odvolacieho súdu z predmetného ustanovenia upravujúceho zásady pre hodnotenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je zrejmé, že „tieto úkony má vykonať iba jeden subjekt a preto nemožno hodnotiť ako samostatné bodové ohodnotenie vykonané viacerými znalcami.“ Pochybenie súdu prvého stupňa preto napravil tak, že „pre konečný výsledok prevzal plnenie iba za 1 625 bodov za položku č. 270 a za položku č. 251 zohľadnil 600 bodov (jedna polovica).“ Základný počet bodov, na rozdiel od súdu prvého stupňa, tak ustálil počtom 2 225. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa, v ktorom je dôvodné zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa odvolacieho súdu sú dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa zohľadňujúce mimoriadne okolnosti prípadu „správne a výstižné“. K nim dodal, že pri úvahe súdu o rozsahu zvýšenia odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je povinnosťou súdu dbať, aby priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi ňou a nepriaznivými dôsledkami pre životné úkony poškodeného existoval vzťah primeranosti. Pri tejto úvahe je súd povinný prihliadnuť predovšetkým na závažnosť spôsobenej škody na zdraví, t.j. či došlo k poškodeniu životne dôležitých orgánov, k možnosti vyliečenia, či eliminácii spôsobenej škody a taktiež k miere zavinenia škodcu. Odvolací súd potom uzavrel: „S poukazom na správne závery súdu prvého stupňa a v súlade s touto zásadou dospel odvolací súd k záveru, že za sumu zodpovedajúcu primeranému odškodneniu podľa citovaných zásad možno považovať sumu predstavujúcu 35-násobok základného bodového ohodnotenia (2225 bodov x 60,- Sk za 1 bod = 133.500,- Sk, t.j. 4.431,39 euro x 35-násobok = 4,672,500,- Sk, t.j. 155.098,58 eura). Z uvedenej sumy súd odpočítal postupom podľa § 5 ods. 2 vyhlášky sumu 60.000,- Sk (1.991,64 euro), ktorá bola žalobcovi vyplatená z rovnakého titulu v roku 1992, ako aj sumu 78.669,50 euro, ktorú vedľajšia účastníčka vyplatila žalobcovi po rozhodnutí súdu prvého stupňa a ostávajúcu sumu 74.437,36 euro zaviazal zaplatiť žalovaného. Na základe toho odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého

stupňa podľa § 220 O.s.p. a žalobe vyhovel do sumy 74.437,36 euro. V prevyšujúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.“

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá a proti výroku o trovách konania podal žalobca dovolanie. Odôvodnil ho tým, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že napadnutá časť rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej spočíva na jej nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.). Poukázal na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2009 sp. zn. 3 Cdo 64/2008, podľa ktorého súd rozhodujúci o odškodnení za sťaženie spoločenského uplatnenia môže výšku primeraného odškodnenia vyjadriť celkom nezávisle od výpočtov v zmysle § 6 ods. 1 alebo 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. aj jednorazovou sumou. Podstatné pritom nie je to, aký postup pri určení konkrétnej výšky ním priznávaného odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia súd zvolí, ale to, či ním určená (výsledná) suma odškodnenia je primeranou náhradou za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (t.j. či zodpovedá skutkovým zisteniam súdu o rozsahu negatívnych dopadov na zdravie poškodeného a o miere sťaženia jeho spoločenského uplatnenia). Odvolací súd v predmetnej veci, hoci sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa o tom, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa, priznal odškodnenie v podstatne menšom rozsahu, pritom ani nevysvetlil dôvody, pre ktoré sa odchýlil od jeho záveru, že primeraným je zvýšenie odškodnenia na 40 -, resp. 50-násobok základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobca „z opatrnosti“ namieta aj záver odvolacieho súdu o postupe pri sčítavaní bodov podľa časti A, bod II. ods. 12 prílohy vyhlášky č. 32/1965 Zb. a za správny považuje postup zachovaný súdom prvého stupňa. Podľa žalobcu odvolací súd pochybil aj pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania, keď vychádzal z tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. vo výške 713,97 € namiesto správnej sumy 731,97 €. Z uvedených dôvodov navrhol napadnuté časti rozhodnutia odvolacieho súdu zrušiť a priznať mu náhradu trov konania.

Opatrovníčka žalovaného sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

Vedľajšia účastníčka sa k dovolaniu žalobcu vyjadrila tak, že má za to, že odvolací súd vo veci nepochybil a nie sú preto dané dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné ním napadnuté rozhodnutie zrušiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), dospel k záveru, že sú splnené procesné podmienky konania o dovolaní. Prejednal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania, pretože jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutých častiach treba zrušiť, pretože má vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Danosť tejto vady zakladá prípustnosť dovolania bez ohľadu na procesnú formu a spôsob rozhodnutia súdu.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Právo na spravodlivý súdny proces je základným právom účastníka súdneho konania a je garantované tak Ústavou Slovenskej republiky (čl. 46 a nasl.), Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), ako i zákonmi Slovenskej republiky. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) i Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004, sp. zn. I. ÚS 226/2003, z 27. júla 2011, sp. zn. III. ÚS 198/2011) sa za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považuje i nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Rozhodnutie súdu (až na výnimky stanovené zákonom – vid' napr. § 157 ods. 4 O.s.p.) musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré podľa § 211 ods. 2 O.s.p. primerane platí aj pre konanie na odvolacom súde, musí súd v odôvodnení rozsudku podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozsudku a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery.

Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd svojím rozhodnutím nahrádza rozhodnutie súdu prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Inak sa odvolací súd dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces.

Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

V prejednávanvej veci súdy oboch stupňov vychádzali z tých istých skutkových okolností. K rovnakým záverom dospeli tak z hľadiska predpokladov vzniku právneho vzťahu zodpovednosti za škodu, ako aj z hľadiska toho, že odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, ktoré by vyplývalo z § 6 ods. 1 alebo § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nie je v jeho prípade postačujúce. Tak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd dospeli k záveru, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (pozn.: opačný názor nevyplýva ani z vyjadrenia vedľajšej účastníčky k dovolaniu). Dovolací súd k tomu uvádza, že aj podľa jeho názoru treba prípad trvalého a nezvratného poškodenia zdravia žalobcu značne sťažujúceho až vylučujúceho možnosť jeho realizovania v najrozmanitejších sférach osobného, rodinného a spoločenského života, považovať za prípad hodný osobitného zreteľa.

Súdy nižších stupňov v danom prípade pri už uvedenej zhode o potrebe zvýšenia odškodnenia (odvolací súd sa odchýlil od súdu prvého stupňa iba pri určení základného počtu bodov pri ohodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia – k tomu pozri nižšie), ale odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia. Súd prvého stupňa za primerané považoval následkov a ich predpokladanému vývoju považoval odškodnenie v rozsahu 50-násobku základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu znalcom, psychiatrom, resp. 40-násobku základného bodového ohodnotenia určeného znalcom, očným lekárom. Na rozdiel od neho odvolací súd (po tom, ako v zmysle časti A, bod II. ods. 12 prílohy vyhlášky č. 32/1965 Zb. upravil konečný výsledok bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu) dospel k záveru, že primeraným je odškodnenie v rozsahu 35-násobku ním upraveného bodového ohodnotenia. Zo spisu pritom vyplýva, že tak výrazné zníženie odškodnenia odvolací súd nevyvodil zo žiadnej okolnosti skutkovej

povahy (týkajúcej sa napríklad stupňa poškodenia zdravia žalobcu alebo miery sťaženia možností jeho realizácie v osobnom, rodinnom a spoločenskom živote), ale výlučne iba z matematického výpočtu, ktorý považoval za správny a ktorým sa prvostupňový súd neriadil. Pritom, ako už bolo uvedené vyššie, vyhláška č. 32/1965 Zb. neurčuje konkrétny výpočet výšky primeraného odškodnenia v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje jej § 7 ods. 3, a jediným rozhodujúcim kritériom je, aby odškodnenie zodpovedalo povahe následkov a ich predpokladanému vývoju v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku z 28. marca 2008 sp. zn. 3 Cdo 114/2007 (v obdobných súvislostiach) uviedol, že ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia v potrebnom rozsahu vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne právne relevantné skutkové okolnosti prejednávanej veci a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu na „primeranosť“ priznanej náhrady škody svojím rozhodnutím nahrádza rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

Podľa dovolacieho súdu, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmysle vyššie uvedenom v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke „primeranosti“ priznanej výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Na rozdiel od toho, dovolací súd za správny, plne zodpovedajúci súdnej praxi (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 175/2009) považuje postup odvolacieho súdu pri aplikácii časti A, bodu II. ods. 12 prílohy vyhlášky č. 32/1965 Zb. zásad pre hodnotenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., zrušil dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p.; spolu s ním zrušil aj na neho nadväzujúci výrok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi (resp. jeho právnomu zástupcovi) náhradu trov prvostupňového konania (ktorý výrok nie je naostatok ani správny, pretože ak odvolací súd vychádzal z hodnoty veci 153 106,94 €, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je, tak ako to uvádza žalobca v dovolaní, 731,97 €, a nie 713,97 €, z ktorej sumy vychádzal odvolací súd). Vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto uznesenie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. júla 2013

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová